

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2023/2024-47)

DÜNYA EBELER GÜNÜ 5 MAYIS (2024)

Dünya Ebeler Günü'nün ebeleri onurlandırmak amacıyla özel bir gün olarak kutlanması fikri ilk defa 1987 yılında Hollanda'da Uluslararası Ebeler Konfederasyonu'nun (ICM) düzenlediği bir konferansta ortaya çıkmış ve ilk kez 5 Mayıs 1992'de kutlanılmıştır.¹

İnsanlığın varoluşu ile başlayan bir meslek olan ebelik ICM'ye göre "Doğum ve doğum sonu dönemde kadınla iş birliği halinde kadına gereksinim duyduğu destek, bakım ve danışmanlığı sağlayan, kendi sorumluluğunda doğumu yaptıran, yenidoğan ve bebeğe bakım veren sorumluluk sahibi ve güvenilir bir profesyonel" olarak tanımlanmaktadır.²

Koruyucu, önleyici tedbirler, aile ve toplum için sağlık eğitimi, danışmanlık, normal doğumun teşviki, anne ve yenidoğandaki sağlık sorunlarının erken tespiti, tıbbi bakıma veya diğer uygun desteklere zamanında erişim ve acil durum önlemlerinin uygulanması ebelerin sunduğu hizmetlerdir. Ayrıca yetkilendirildikleri takdirde, temel acil obstetrik bakım ve insani krizlerde üreme sağlığı hizmetleri için Asgari Başlangıç Hizmetleri Paketinin uygulanmasına yardımcı olabilirler. Ebeler eğitiminin felsefesinde toplumsal cinsiyet, hakların kullanımında eşitlik, kadını güçlendirmek de vardır.^{3,4}

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre ebeler uluslararası standartlarda eğitildiğinde ve ebelik hizmetleri, aile planlaması dahil koruyucu üreme sağlığı hizmetlerini de içerdiğinde tüm anne ölümlerinin, ölü doğumların ve yenidoğan ölümlerinin %80'inden fazlası önlenmektedir. Cinsel sağlık ve üreme sağlığı, bağışıklama, emzirme, gebelikte tütün kullanımının bırakılması, sıtma, tüberküloz, HIV ve gebelikte obezite, erken çocukluk gelişimi ve doğum sonrası depresyon dahil olmak üzere sağlıkla ilgili 50'den fazla sağlık sonucu iyileşmektedir.⁵

Dünya genelinde, çoğu bölgede anne ölüm oranı değişmemekte ya da daha da kötüleşmektedir. Dünya'da her yıl 287.000 kadın doğum yaparken hayatını kaybetmekte, 2,4 milyon yeni doğan ölmekte ve 2,2 milyonu da ölü doğmaktadır. Pek çoğu, ebeler tarafından sağlanan uygun doğum öncesi, doğum ve doğum sonrası bakım hizmetleriyle önlenilecek komplikasyonlar ve hastalıklar nedeniyle hayatını kaybetmektedir. ⁴ Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı-2022'ye göre ülkemizde anne ölüm oranı 100.000 canlı doğumda 12,6, bebek ölüm hızı 1.000 canlı doğumda 9,2, yenidoğan ölüm hızı ise 5,7'dir. Ülkemizde doğumların %97,3'ü hastanede gerçekleşmektedir. Gebelerin %99,7'si doğum öncesi en az 1 kez hastaneye gitmektedir. ⁶

¹ NARM, Celebrate International Day of the Midwife!, <https://narm.org/2023/05/celebrate-international-day-of-the-midwife/#:~:text=International%20Day%20of%20the%20Midwife%20was%20first%20celebrated%20May%205,ICM%20conference%20in%20the%20Netherlands>. Erişim Tarihi:24.4.2024

² Ebeler Derneği, Ebeler Tanımı, <https://www.turkebelerdernegi.org/ebelik/ebelik-tanimi/> Erişim Tarihi:24.4.2024

³ HASUDER, Toplumsal Cinsiyet, Kadın ve Üreme Sağlığı Çalışma Grubu, 21-28 Nisan Ebeler Haftası <https://hasuder.org/Duyurular/Detay/belirli-gun-ve-haftalar/21-28-nisan-ebeler-haftasi/c546df46-6c8c-4ec4-f231-3a120862241f> Erişim Tarihi:24.4.2024

⁴ UNFPA, Midwifery <https://www.unfpa.org/midwifery#readmore-expand> Erişim Tarihi:24.4.2024

⁵ WHO, Strengthening quality midwifery for all mothers and newborns <https://www.who.int/activities/strengthening-quality-midwifery-for-all-mothers-and-newborns> Erişim Tarihi:24.4.2024

⁶ T.C. Sağlık Bakanlığı, Sağlık İstatistikleri Yıllığı, <https://www.saglik.gov.tr/TR-103184/saglik-istatistikleri-yilligi-2022-yayinlanmistir.html> Erişim Tarihi:24.4.2024

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2023/2024-47)

194 ülke sağlık verilerinden oluşan 2021 yılı Dünya Ebelik Durum Raporu'na göre, dünyanın cinsel sağlık ve üreme sağlığı, anne, yeni doğan ve ergen sağlığı hizmetlerini sunmak için 1,1 milyon daha sağlık çalışanına ihtiyaç duymaktadır ve bu eksikliğin %80'ini ebeler oluşturmaktadır.⁷ Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı-2022'ye göre ülkemizde halen 59.632 ebe görev yapmaktadır. 100.000 kişiye düşen hemşire ve ebe sayısı ülkemizde 356 iken, OECD ülkelerinde bu değer 1.002'dir.⁵

İklim değişikliği çağımızın en büyük sağlık sorunudur. Küresel ısınmanın etkisi ile daha fazla doğa kaynaklı afet yaşanmakta kadın ve bebeklerin sağlığı önemli ölçüde etkilenmektedir. Araştırmalar, yüksek sıcaklıkların hamilelik komplikasyonlarına yol açabileceğini, erken doğum ve düşükler de dahil olmak üzere anne sağlığını etkileyecek pek çok soruna neden olabileceğini göstermektedir. Kaynakların ve çabaların iklim krizinin ele alınmasına yönlendirilmesi önemlidir. Bu sebepler ile Uluslararası Ebeler Konfederasyonu bu yıl Dünya Ebeler Günü temasını **"Ebeler: Önemli Bir İklim Çözümüdür"** olarak belirlemiştir.^{8,9} Bu kapsamda 3 ve 6 Mayıs 2024'te aşırı sıcak, kuraklık, sel ve yangın gibi iklimle ilgili krizlerde görev alan ebelerin deneyim paylaşımlarını ve ebelerin iklimle ilgili zorluklarla baş etmedeki önemli rollerini ele alan çevrim içi etkinlikler düzenlenecektir.^{10,11}

Şekil 1. Ebeler: Önemli Bir İklim Çözümüdür⁹

⁷ WHO, New report sounds the alarm on global shortage of 900 000 midwives <https://www.who.int/news/item/05-05-2021-new-report-sounds-the-alarm-on-global-shortage-of-900-000-midwives> Erişim Tarihi:24.4.2024

⁸ UNFPA, International Day of the Midwife, <https://www.unfpa.org/events/international-day-midwife> Erişim Tarihi:24.4.2024

⁹ The International Confederation of Midwives, IDM Theme Announcement <https://internationalmidwives.org/idm-theme-announcement/> Erişim Tarihi:24.4.2024

¹⁰ The International Confederation of Midwives, Announcing the Launch of the International Day of the Midwife Toolkit <https://internationalmidwives.org/announcing-the-launch-of-the-international-day-of-the-midwife-toolkit/> Erişim Tarihi:24.4.2024

¹¹ The International Confederation of Midwives, IDM: Stories of (Climate) Resilience <https://internationalmidwives.org/event/idm-stories-of-climate-resilience/> Erişim Tarihi:24.4.2024